בס"ד

YES, WE CAN: אל תוותרו על החלומות!

דרשה לפרשיות ויקהל-פקודי-החודש

ג'ימי הגוי התעניין ביהדות והצטרף לאברהם בדרכו לבית הכנסת. ג'ימי התבונן בתשומת לב וביקש להבין הכול. הוא שאל מה משמעות ברכת הכוהנים? אברהם הסביר שעכשיו יורדת ברכה מהשמים. הוא שאל מה משמעות קריאת התורה? אברהם אמר שעכשיו מקשיבים לדברי ה'.

אחרי קריאת התורה, עלה הרב על הבמה כדי לתת את הדרשה השבועית. הרב הוציא שעון והניח מולו. ג'ימי שאל מה משמעות הנחת השעון לפני הרב?

-"אה, זה חסר משמעות, זה לא ישנה שום דבר..."

שתי הפרשיות שקוראים השבת, הן לכאורה הפרקים המיותרים בתורה. לא נקרא פרשה אחת אלא שתיים אשר מונות ביחד 214 פסוקים – והדבר המדהים הוא שרובן המוחלט לא מלמד חדש.

שתי הפרשיות חוזרות במדויק על פרשיות תרומה-תצווה ותחילת כי תישא: קודם שמענו את **מסירת הציווי מפי ה'**, כיצד ה' מעביר למשה את פרטי המשכן וכליו, וכאן מתואר שלב **הביצוע:** "ויעשו כל חכם לב". התורה מפרטת כיצד מימשו האומנים את כל הפרטים שנאמרו קודם. החזרה על הציוויים היא כל כך קרובה למקור, עד שרש"י אינו מפרש הרבה בפרשיות הללו. השבוע פירוש רש"י קצר, כפי שכותב בעצמו בתחילת פרשת ויקהל (לה,ה): "כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם".

והתמיהה עצומה: מדוע לא הסתפקה התורה במשפט אחד שהיה אומר הכול: 'ויעשו ככל שציווה ה' את משה'? לאן נעלם הסגנון התמציתי המוכר של התורה? איך זה שכאן מאריכה כל כך ואילו בעניינים הלכתיים שקרעו את בית המדרש במחלוקות נוקבות לעמוד על דברי ה', מקצרת התורה ולא מוסרת יותר ממילים ספורות? למשל מצוות שבת – אחת המצוות המרכזיות בחיים היהודיים, שכוללת את לט מלאכות שבת, עם כל ההסתעפויות שפרוסים על 24 פרקים במשנה, 157 דפים בגמרא, אלפי עיונים בראשונים ומאות הלכות ברמב"ם – רמוזים בשני פסוקים בתחילת פרשתנו?

עד היכן הקיצור התמציתי של התורה? ידוע הסיפור על שמעון העמסוני, חכם בתקופת רבי עקיבא. הייתה לו שיטה הגורסת שאין מילה מיותרת בתורה ואפילו מילת חיבור כמו "את" באה ללמד. הוא עבר על כל "את" ו"את" בפסוקי התורה ודרש משהו, כמו "כבד את אביך" לרבות אחיך הגדול. עד שהגיע לפרשת ואתחנן ושם נאמר: "את ה' אלוקיך תירא", והוא נעצר. מה יכולה לרבות המילה "את" הזו? ממי עוד צריך לפחד חוץ מה'? מרופא שיניים?!. הוא הכריז על כישלון השיטה. עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלוקיך תירא – לרבות תלמידי חכמים". (ידוע הפירוש "עד **שבא** רבי עקיבא ולימד", עד שבא רבי עקיבא בעצם נוכחותו ודמותו הענקית והפגין את הוד קדושתם של תלמידי החכמים וחובת היראה מהם).

איך, אם כן, להלום את הסתירה בה אפילו מילת "את" באה ללמד משהו, ומצד שני בפרשיות הללו יש עשרות תיבות "את" שאינן מלמדות דבר לכאורה, כמו "את המשכן ואת בדיו ואת מכסהו" וכו'?

הרבי מליובאוויטש התייחס לשאלה כמה פעמים והשיב עליה מכיוונים שונים, הפעם נצטט רעיון ממריץ ומעצים שכתב לפני שבעים ושתיים שנה, כז אדר תשי"א (אגרות קודש ד קצא-ב).

שתי הפרשיות שלנו מלמדות **שמה שעבד בתכנון – עבד בביצוע**. לא היה פער בין החלום ובין המימוש שלו ומחשבה טובה הביא הקב"ה למעשה. הפרקים הללו מלמדים שהתורה לא מדברת בעליונים, היא לא מציגה אידיאלים ואוטופיות מופשטות שאינן עומדות במבחן המציאות, אלא מכירה את החיים יותר טוב מכולנו ואם זה כתוב – זה יקרה!.

כל אחד חי בשני בתים: בבית החלומות שלו ובבית המציאותי בו גר. הוא חולם על דירת 10 חדרים על הים, אבל חי בפועל בדירת 4 חדרים על הכביש. כשהוא מגיע לידי ביצוע החלום וקניית הבית, הוא מגלה את מחירי השטח והבנייה ונאלץ למחוק עוד ועוד פרטים מהחלום ולהסתפק במועט.

כך זה בעולם הייצור: דברים עובדים נהדר על הנייר, אבל כושלים בביצוע. בימים אלו לפני ארבע שנים חווינו את אחת האכזבות הכואבות של התעשייה הישראלית. המוחות הגאוניים של התעשייה האווירית תכננו להנחית כלי ישראלי על הירח. החלום היה להיות המדינה הרביעית בעולם שמגיעה לירח, אחרי המעצמות ארצות הברית, רוסיה וסין. לאחר שמונה שנות הכנה ומאה מיליון דולר השקעה, המריאה חללית "בראשית" מנמל החלל "קייפ קנורל" בפלורידה אל מעבר לאטמוספירה.

במשך שבעה שבועות גמאה החללית 7 מיליון ק"מ בחלל, אבל עשר דקות מהשלמת המשימה היא התרסקה. רגע לפני שנכנסה אל הירח, פסק המנוע הראשי ו"בראשית" התרסקה לתוך הירח.

ככה נוהגים פוליטיקאים לתרץ את הזיג-זג בעמדותיהם, בין העמדות הנחושות שהם מציגים בקמפיין הבחירות ובין הביצוע הכושל כשהם מקבלים את התפקיד: "דברים שרואים מכאן, לא רואים משם". יש פער מהותי בין איך שהדברים נראים בעולם המעשי ובין החלום ברמה הרעיונית.

מישהו אמר פעם: "הייתי הורה נהדר, עד שנולדו לי הילדים..."

האדמו"ר הקודם מליובאוויטש הביא משל יפה: פעם הוקמה באירופה תערוכת ציורים של הצייר האיטלקי "רפאל". היה שם ציור מדהים של שדה שבלים צומח בתקופת האביב ועל אחד השיבולים עמדה ציפור קטנה. הציור היה חי כל כך, עד שהמבקרים חשו עומדים בפני שדה שיבולים ממש.

איכר פשוט עבר ופרץ בצחוק: "איזה ציור לא מדויק, טעות עשה הצייר". כולם הביטו בו בזלזול: "מה אידיוט כמוך מבין באומנות?". אבל הוא התעקש: "הציפור עומדת על קצה גבעול זקוף, אבל כשציפור עומדת על גבעול, הוא אמור ליפול ולהתכופף בגלל המשקל שלה...".

ככה זה, בשדה השבלים הדמיוני במוחו של הצייר - הגבעול זקוף, אבל בשדה השבלים האמיתי כפי שחי ונושם אותו האיכר - דברים נראים אחרת.

וכאן באה הבשורה המהפכנית של פרשיות ויקהל-פקודי: לא היה פער בין התוכנית ובין הביצוע. התורה חוזרת על כל פרט שנאמר קודם בפרשיות תרומה-תצווה – על כל קרש, כל יריעה, כל פרח ביתד המנורה, כדי להוכיח שכל החלומות התגשמו. כל מה שהקב"ה ביקש – הגיע לידי ביצוע.

וזה לא שהכל זרם. בני ישראל היו בסך הכול חבורת עבדים עלובה, שהכשרתם המקצועית הייתה בניית מגדלי אבן. הם לא התנסו באומנות עדינה של תפירה, אריגה וצורפות. הם היו תקועים במדבר בלי החומרים הדרושים למבנה משוכלל כזה. מאיפה יביאו עצי שטים (ארז) גבוהים שלא צומחים במדבר? היכן ישיגו אבני שוהם עבור החושן? איך יקימו את המנורה "מקשה אחת" בלי להלחים את החלקים? בעולם כולו לא היה עור "תחש", שהעור שלו מגוון בכמה צבעים עבור יריעות כיסוי המשכן.

ובכל זאת מספרות הפרשיות הללו שלא היה פער בין החזון ובין הביצוע. והסיבה ברורה: כי הקב"ה הטיל את הציווים הללו והוא גם נותן את הכוחות לבצע. התורה היא ספר "הוראות היצרן", הספר שמצרף היצרן עם הוראות כיצד להפעיל את המוצר בהנאה. חז"ל אמרו: "אסתכל באורייתא וברא עלמא". התורה היא שפת התכנות (c++) בה ברא הקב"ה את עולמו. ציוויי ה' לא נמצאים מעל העולם, אלא הם המילים המרכיבות את העולם עצמו ולכן לא ייתכן פער בין דברי ה' ליכולת הביצוע.

כמה פעמים שומעים דרשה על הצורך להתחזק בשמירת שבת, טהרת המשפחה וכו', והתגובה היא: "נו, דיבורים יפים, זה טוב לבית הכנסת אבל לא למציאות". בעולם שלנו אי אפשר לסגור את העסק כל סוף השבוע, אנשים אינם מסוגלים להתאפק ולשמור על טהרת המשפחה. ולכן חוזרת התורה על פרטי הפרטים של הקמת המשכן, לומר **שהתורה היא העולם**! והיא הדרך לחיים מאושרים.

חסיד מקרית מלאכי (הרב אברהם אלתר הבר) שאל את הרבי ביחידות, כיצד אפשר להתמודד עם כל כך הרבה מטלות, גם בבית, גם בחוץ וגם בשליחות האישית? הרבי ענה: הדבר החשוב הוא **להחליט שאתה מסוגל** ועצם ההחלטה התקיפה נותנת כוחות להצליח. זאת הבשורה של הפרשיות הללו.

סיפור: העיר אנטוורפן בבלגיה התברכה ביהודים עשירים ולעתים קרובות מבקרים בה מגייסי כספים. פעם הגיע הרה"ח אליהו פרידמן ז"ל מצפת במטרה לגייס כסף עבור ישיבת חב"ד בצפת והוא ביקש המלצה ומילה טובה מהשליח המוכר בעיר, הרב שבתי סלבטיצקי.

הם נכנסו ביחד למשרדו של איש עסקים חשוב בשם ר' אשר נוסבוים. כששמע האיש שמטרת הנתינה היא עבור מוסד חבד"י, הבטיח לתת סכום גדול, אך ביקש לספר סיפור: "פעם יצא מכרז על סחורה מסוימת בשווייץ והתלבטתי האם לקנות כעת או שמחירה צפוי לרדת? החלטתי לשאול את הרבי מליובאוויטש והרבי ענה כך: 'תעריך את הסכום שאתה אמור להרוויח מהעסקה ותניח בצד עשרים אחוז מהרווח המוערך, אחר כך תקנה את הסחורה וה' יעזור שכל התכניות שלך יתממשו'.

"נסעתי לשווייץ, השתתפתי במכרז וזכיתי. התוכנית שלי הייתה להמתין זמן קצר עד שערך הסחורה יעלה ואז למכור אותה ברווח. בינתיים נסעתי לחופשה וכשחזרתי, הופתעתי לראות שהמחיר לא השתנה. חלף עוד זמן וגיליתי לתדהמתי כי המחיר בשוק יורד. הסחורה ירדה בחמישה אחוזים ובעוד שלושה אחוזים. כמובן, כבר לא חשבתי על רווח ורק למנוע הפסד כבד. אני סוחר שלא יודע חוכמות וכתבתי לרבי מכתב חריף עם תלונה על ההבטחה שלא התקיימה.

"כעבור כמה ימים קיבלתי מכתב מהרבי: 'התורה מבטיחה עשר בשביל שתתעשר וזה חייב להתקיים. אין לך מה להתפעל מירידת המחיר. עליך להתאזר בסבלנות'. אחרי תקופה קצרה המחיר חזר והתאזן ואני החלטתי למכור כדי לצאת בלי הפסד. שאלתי את הרבי אך שוב הופתעתי: לשמור על הסחורה. ואכן, הזמן עבר והמחיר עלה פי כמה ואני הרווחתי יותר ממה שתכננתי בהתחלה".

סיים ר' אשר: "זה שמחיר הסחורה עלה – הוא לא נס. כך טבעו של השוק, פעם עולה ופעם יורד. (לכל היותר, הרבי הוא משקיע עם לב חזק...). הנס הוא הביטחון הרגוע של הרבי שלא מפסידים מצדקה. הנחרצות בה קבע כי דברי התורה חייבים להתקיים במציאות. למעשה, עוד לא חילקתי את כל העשרים אחוז שהרווחתי מהעסקה ההיא ואתן לכם חלק נכבד..."

אבל המסר כולל עוד פרט מהותי: הנסים של המשכן לא אירעו מעצמם. הם לא ירדו ישירות מלמעלה. הקב"ה עזר לבני ישראל רק **לאחר שהם עשו למעלה מיכולתם בעצמם.** קודם הם פעלו בנדיבות ואמונה עצומה. הם לא שאלו איך נעמוד במשימה? מי יודע בכלל להקים מבנה כזה? ומאיפה נשיג חומרים? הם רק שמעו את ציווי הנדבה וזרקו את כל אשר להם, כפי שפרשת ויקהל משתפכת בהתרגשות על ה"נדבי לב" וה"חכמי לב", שמיהרו והביאו "עוד נדבה בבקר בבקר", עד שמשה נאלץ לסגור את הצ'רידיי מוקדם ולהודיע שלא צריך כסף. הפעם לא אוספים בשביל לקבל תרומת בונוס...

רק אז התערב הקב"ה והשלים את מה שלא היו יכולים בעצמם. כי הקב"ה עושה ניסים **למי שעושה קודם ניסים בעצמו**!. ההתמסרות למעלה מדרך הטבע היא זו שמכינה את הכלי לנסים מלמעלה.

כך אומר העולם וארט מפורסם: פרשת שמות מספרת על בת פרעה שראתה את תיבת משה שטה מרחוק ושמעה קול ילד בוכה ממנה. "ותשלח את אמתה" כדי לקרב התיבה אליה. חז"ל מדייקים מהביטוי הלא מוכר: "ותשלח את אמתה" ולא פשוט "ידה", שכן התיבה הייתה רחוקה ממנה מאוד, ונעשה לה נס והיד שלה התארכה "אמות הרבה" ומשכה את התיבה.

עולה השאלה על פירוש חז"ל: אם הייתה התיבה רחוקה ממנה, לשם מה שלחה ידה? הרי ראתה כמה היא רחוקה ממנה? התשובה עוצמתית: חז"ל באים ללמד **איך מתרחש נס:** בת פרעה לא חשבה פעמיים. כשהיא שמעה "קול ילד בוכה", היא שלחה אינסטינקטיבית את היד כדי לעזור לילד – ורק אז השלים הקב"ה את הפעולה והאריך ידה ב"אמות הרבה". **מי שעושה ניסים בעצמו, זוכה שהקב"ה לא יישאר חייב וישלים את הנס עבורו.**

נאו מסיימים את חומש שמות שעיקרו גאולת ישראל ממצרים, השבת היא שבת "החודש", שבת מברכים "ניסן", חודש הגאולה בו נעשו נסי נסים לאבותינו. נזכור שעד כמה שהגאולה נראית גדולה ורחוקה, אנו צריכים לשלוח את האצבע הקטנה שלנו, ודברי צדיקים חיים וקיימים לעד ונזכה לראות בהתגשמות ההבטחה "בניסן נגאלו ובן[שבת מברכים] ניסן עתידים להיגאל" בפועל ממש.

נסיים בסיפור מיוחד במינו, שהרבי בעצמו סיפר בהתוועדות, והשלמתי כמה פרטים דרמטיים כפי שנראו בעיניו של נשוא הסיפור (מתוך ספרו פרופסור גרין *עמוד 222*): *לפני שישים שנה הגיע שליח צעיר ונמרץ בשם הרב משה פלר למדינת מיניסוטה בארצות הברית ופעל להעצים את החיים היהודיים שם. מיניסוטה נחשבת לאחד המעוזים המשכילים והליברליים ביבשת והרב פלר נתקל בחומה של אדישות וזלזול. ראו בו איש תמים ומיושן שאינו מתאים לעולם החדש.*

כשביקש להבין מי יוכל לעזור לו, כולם מלמלו את השם "פרופסור וולוול גרין". הוא המאסטר כאן, הוא הפנים של הקהילה ואם תקשור עמו קשרים – המחיצות ייפלו בפניך. וולוול גרין היה מדען בעל שם בתחום האפידמיולוגיה, חקר המחלות והחיידקים, ונבחר לכהן בצוות המצומצם של נאס"א שחקר אם יש חיים על המאדים. פלר ניסה להשיג את גרין, אבל זה היה בלתי אפשרי. הוא עבד במתקן צבאי מסווג ואיש לא היה יכול להגיע אליו. סוף-סוף נוצר קשר טלפוני ומשהו בהתלהבות של השליח הצעיר, שבה את לבו של גרין והוא הזמין אותו לפגישה קצרה באותו מתקן.

הפגישה החלה בשעת אחר צהריים מאוחרת והיא התרסקה מיד בתחילתה. הם התקוטטו על כל נושא אפשרי, גרין הטיח בשליח שהוא לבוש כמו 'קברן', ג'קט שחור וחולצה לבנה, ואם הוא רוצה להצליח באמריקה, עליו לעבור לחולצה צהובה ולקצר את הזקן. פלר ניסה לומר דעה, אבל זה היה שיח אבוד. בינתיים ירדה השמש והשליח לא התפלל מנחה. הוא ביקש עמוקות את סליחתו של גרין, אבל לא הייתה לו ברירה: הוא נעמד בפינת החדר, חגר את האבנט והתפלל מנחה.

גרין הביט בו בעיניים קרועות, "הלו, התפרצת אלי למשרד, באחד המתקנים הסודיים בארצות הברית ואתה הופך אותו לבית כנסת?! אני אמור להמתין עד שתסיים להתנועע?!". פלר סיים והתנצל: "פרופסור נכבד, אתה יודע כמה הפגישה הזו חשובה לי, כמה חיכיתי לה. אבל מה שעשיתי עכשיו, חשוב לי אפילו יותר". הם נפרדו בזעם, אפילו בלי ללחוץ את היד.

במשך תקופה היה הפרופסור נזעם ופגוע. אבל חלפו כמה שבועות ומחשבה חדשה חלפה אצלו בראש. הפרופסור ואשתו היו חברים במועדון קריאת סיפורים יהודיים. הם קראו על פרעות ת"ח ות"ט ועל יהודים שקפצו לאש כדי שלא להמיר את דתם. הם אמרו לעצמם: "אה, אלו סיפורי אגדות, באמריקה של היום הכול זה כסף. אין יהודי שמוכן להפסיד דולר בשביל אמונה".

ופתאום זה היכה בו. לראשונה בחייו פגש יצור שיש לו משמעות חזקה מעבר להווה. הוא אמר לאשתו: "את יודעת? בדיוק פגשתי בחור ששייך לחבר'ה ההם, מההיסטוריה, לאלו שמוכנים לקפוץ לאש. הוא נעמד אצלי במשרד להתפלל מנחה..."

גרין קשר ידידות עמוקה ונצחית עם הרב פעלער, הוא שב בתשובה שלמה והפך להיות אחד הקולות המדעיים, הגאים והבולטים של יהדות אמריקה.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי הרבי ברחבי תבל**

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' **שניאור** ורעייתו **יוכבד** שיחיו **מינסקי**
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב